

OSPOD je zkratka pro **Orgán** (případně Odbor) **sociálně-právní ochrany dětí**. Jde o instituci státu dohlížející, aby žádné dítě psychicky a fyzicky nestrádalo a mohlo se zdravě vyvíjet. OSPOD se aktivně zabývá ochranou dětí, které jsou identifikovány jako ohrožené. Za ty jsou považovány zejména děti, které přišly o rodiče, nebo se o ně jejich rodiče nemohou z nějakého důvodu řádně postarat (to se týká i nezletilých cizinců bez doprovodu); děti, jejichž rodiče neplní rodičovské povinnosti dané zákonem, děti v ústavní výchově nebo náhradní péči; děti, které mohou být ohroženy násilím, zanedbáváním, zneužíváním či týráním, nebo trpí závislostmi. OSPOD se také zabývá dětmi, které samy páchají trestnou činnost, těm se věnují kurátoři pro mládež. V pravomoci OSPOD jsou **všechny děti mladší 18 let nacházející se na území ČR**. Konkrétní úkony ochrany dětí zajišťuje OSPOD na místně příslušném **Obecním úřadě** a kontakty najdete na webu vaší samosprávy. Pokud rodina neumí dobře česky, OSPOD by jim měl být schopen zajistit bezplatné tlumočení.

Na OSPOD by se měl obrátit každý, kdo má pocit, že dochází k ohrožení dítěte. Pokud na dítěti opakovaně pozorujete stopy násilí nebo je dlouhodobě zanedbané, hladové, špinavé nebo traumatizované, je na místě to hlásit OSPODu. Zejména u závažných porušování práv dítěte, jako je týrání a zneužívání, existuje dokonce oznamovací povinnost. Kdo tedy o takové závažné skutečnosti ví a nekontaktuje OSPOD a Policii ČR, dokonce sám porušuje zákon. Povinnost nahlásit dítě OSPODu má m. j. škola při výskytu neomluvených hodin nebo velkého počtu absencí s podezřením na zanedbání povinnosti školní docházky ze strany rodičů. Oznámení OSPODu je možné i anonymně a obrátit se na něj mohou i samy děti.

Každé oznámení o možném ohrožení dítěte je OSPOD povinen prošetřit. Pracovníci se přitom dotazují rodičů, školy i dítěte a provádějí šetření v domácnosti hlavně s ohledem na to, jestli splňuje základní hygienické normy a jestli má dítě kde spát a učit se. OSPOD zahájí spolupráci se zákonnými zástupci a pak průběžně situaci dítěte sleduje. Pracovníci mají právo hovořit s dítětem o samotě bez přítomnosti rodičů.

OSPOD může také zákonným zástupcům doporučit využití návazných služeb a odborníků. To mohou být terapeutické služby, služby lékařů a dalších specialistů (např. dětský psycholog, apod.), sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, ale i volnočasové aktivity aj. V nezbytných případech může OSPOD využívání takových služeb zákonným zástupcům i nařídit. OSPOD ve spolupráci s rodiči, a případně s dalšími aktéry, vytvoří plán ochrany dítěte a jeho plnění pravidelně vyhodnocuje. K tomu slouží i zprávy, které si OSPOD od lidí a organizací pracujících s dítětem vyžádává. Kromě specifických případů mají zákonní zástupci právo nahlížet do spisové dokumentace OSPODu.

Rodiče mají povinnost s OSPODem spolupracovat a řádně a včas se dostavit na schůzky s pracovníky OSPOD, případně i na setkání se zástupci školy či dalšími odborníky. V extrémních případech, kdy je dítě v bezprostředním ohrožení, nebo když selžou všechny ostatní prostředky a domluvené kroky, může OSPOD podat návrh k odebrání dítěte z rodiny - a to i okamžitě - pomocí tzv. rychlého předběžného opatření. Dále situaci dítěte projednává soud, který může rozhodnout o odebrání dítěte z rodiny na delší dobu. Takové soudní rozhodnutí je pak pravidelně revidováno a OSPOD mezitím, je-li to možné, s rodiči dále aktivně pracuje na tom, aby byly naplněny podmínky pro návrat dítěte do rodiny.

Úkolem OSPODu je ale především řešit nepříznivou situaci dítěte a jeho rodiny a pomoci zákonným zástupcům zajistit podmínky pro bezpečí a pohodu dítěte, jeho další zdravý vývoj a vzdělávání. Může pomoci zlepšit špatnou komunikaci mezi rodiči a školou. V případě, že problémy dítěte vycházejí z nevyhovující finanční nebo bytové situace, může pomoci tyto problémy řešit a pomoci rodičům získat prostředky na bydlení, stravu, školní pomůcky, najít vyhovující bydlení, nebo služby které pomohou zlepšit špatnou komunikaci a vztahy v rodině. OSPOD by měl být tedy ze své podstaty v první řadě **nápomocný** orgán pro zlepšení situace dítěte i komunikace v rodině.

Poznámka pod čarou:

Základním zákonem, podle kterého OSPOD pracuje, je Zákon o sociálně-právní ochraně dětí (359/1999 Sb.)

OSPOD este o abreviere pentru **Autoritatea** (sau Departamentul) pentru **protecția socială și juridică a copiilor**. E o instituție de stat, care asigură ca niciun copil să nu sufere psihologic și fizic și să se dezvolte într-un mod sănătos. OSPOD se implică activ în protecția copiilor identificați ca fiind în pericol. Printre ei sunt copiii, care și-au pierdut părinții sau ai căror părinți, din anumite motive, nu au posibilitatea de a-i îngriji în mod corespunzător (valabil și pentru minorii străini neînsoțiți); copiii ai căror părinți nu-și îndeplinesc obligațiile părintești prevăzute de lege; copiii aflați în îngrijire instituțională sau în centre de plasament; copiii care pot fi expuși riscului de violență, neglijare, abuz sau maltratare, sau care suferă de dependențe. OSPOD împreună cu consilierii de probațiune juvenilă se ocupă și de copiii care comit ei înșiși infracțiuni. OSPOD are în competența sa **toți copiii cu vârsta sub 18 ani de pe teritoriul Cehiei**. Sarcinile specifice sunt îndeplinite de OSPOD din cadrul **Autorității locale**, iar contactele pot fi găsite pe site-ul autorității locale. Dacă familia nu vorbește bine cehă, OSPOD ar trebui să le ofere servicii gratuite de traducere.

La OSPOD ar trebui să se adreseze orice persoană, care suspectează că un copil ar fi în pericol. Dacă observați semne repetate de violență sau dacă un copil este neglijat, înfometat, murdar sau traumatizat pentru o perioadă lungă de timp, este cazul să raportați acest lucru la OSPOD. În special în cazul încălcărilor grave ale drepturilor copilului, cum ar fi abuzul și maltratarea, este chiar o obligație de a raporta, astfel cei care au aflat despre astfel de fapte grave și nu contactează OSPOD-ul și poliția încalcă ei înșiși legea. Școala este obligată să raporteze la OSPOD dacă un copil are un număr mare de absențe nemotivate și suspectă neglijarea obligațiunii părinților de a asigura frecvența școlii. Raportarea la OSPOD se poate face și în mod anonim și poate fi făcută chiar de către copii.

OSPOD este obligat să investigheze orice raport privind un posibil pericol pentru copil. Poate interviua părinții, școala și copilul și efectuează o investigație la domiciliu, în principal pentru a verifica normele de igienă de bază și dacă copilul are un loc unde să doarmă și să învețe. OSPOD începe cooperarea cu reprezentanții legali și apoi monitorizează situația copilului în mod continuu. Lucrătorii au dreptul de a vorbi cu copilul în particular, fără prezența părinților.

OSPOD poate recomanda reprezentanților legali să apeleze la serviciile altor profesioniști. Spre exemplu terapeut, medic și alți specialiști (de exemplu, psiholog pentru copii etc.), servicii de activare socială pentru familiile cu copii sau activități de petrecere a timpului liber. În cazurile relevante, OSPOD poate ordona folosirea acestor servicii de către reprezentanții legali. OSPOD, în cooperare cu părinții și, dacă e necesar, cu alți actori, elaborează un plan de protecție a copilului și evaluează periodic punerea în aplicare a acestuia. La fel, prin intermediul rapoartelor solicitate de OSPOD de la persoanele și organizațiile care lucrează cu copilul. Cu excepția unor cazuri specifice, reprezentanții legali au dreptul de a vedea dosarele de caz de la OSPOD.

Părinții au obligația de a coopera cu OSPOD și de a participa corespunzător și la timp la ședințele cu OSPOD, cu reprezentanții școlii sau cu alți profesioniști. În cazuri extreme, atunci când copilul se află în pericol imediat sau când toate celelalte mijloace și măsuri convenite au eșuat, OSPOD poate depune o cerere de separare a copilului de familie - imediat - prin intermediul unei "măsuri urgente de judecată". În continuare, situația copilului este examinată de instanță, care poate decide să separe copilul de familie pentru o perioadă mai lungă de timp. O astfel de decizie a instanței este apoi revizuită periodic și, între timp, OSPOD continuă să colaboreze activ cu părinții, dacă este posibil, pentru a se asigura că sunt îndeplinite condițiile pentru întoarcerea copilului în familie.

Rolul OSPOD este, în primul rând, de a soluționa situația nefavorabilă a copilului și a familiei sale și de a ajuta reprezentanții legali să asigure condițiile necesare pentru siguranța și bunăstarea copilului, pentru dezvoltarea și educația sănătoasă. Poate contribui la îmbunătățirea comunicării dintre părinți și școală. Dacă problemele copilului provin dintr-o situație financiară sau locativă nesatisfăcătoare, poate ajuta la soluționarea lor și poate ajuta părinții să obțină fonduri pentru locuință, hrană, rechizite școlare, poate găsi o locuință adecvată sau servicii pentru îmbunătățirea comunicării deficitare și a relațiilor familiale. Prin urmare, OSPOD ar trebui, prin natura sa, să fie în primul rând o **instituție de ajutor** pentru a îmbunătăți situația copilului și comunicarea în cadrul familiei.

Legea de bază în temeiul căreia funcționează OSPOD este Legea privind protecția socială și juridică a copiilor. (359/1999 Sb.)